

2004

Glimt fra årene 1904-1929-1954-1979

Jernbanens 100 år

En Vildbjergpiges erindringer

De grønne spejdere i Vildbjerg

Godser og bøndergårde omkring år 1800

Glimt fra året 2004

Vildbjerg skole

Indholdsfortegnelse	side
Glimt fra årene 1904-1929-1954-1979	4
<i>v. Arne Sørensen</i>	
Jernbanens 100 år	13
<i>v. Knud Bunde</i>	
En Vildbjergpiges erindringer	22
<i>v. Lilly Toftlund og Niels Korshøj</i>	
De grønne spejdere i Vildbjerg	31
<i>v. Knud Sørensen</i>	
Godser og bøndergårde omkring år 1800	38
<i>v. Karl Gregersen</i>	
Glimt fra året 2004 i billeder	

Lokalarkivets adresse:
Burgårdsvej 6, 7480 Vildbjerg
tlf. 9713 3129

Forord

For sjette gang er det lykkedes at få lavet et årsskrift, og det er med stor glæde, at lokalarkivet udgiver det.

Vi har igen i år forsøgt at komme alsidigt omkring. Artiklerne omhandler vidt forskellige emner som godser og bøndergårde omkring år 1800, de grønne spejdere samt en Vildbjergpigens tankevækkende erindringer om et barneliv i Vildbjerg i 1920-erne.

Det er lykkedes os at få journalist Knud Bunde til at skrive en artikel om jernbanens 100 år i Vildbjerg.

Endvidere er der tilbageblik over stort og småt i 25 års intervaller og billeder.

Den 11. juni 2004 døde pastor Sv. Christoffersen. Han var i mange år en engageret, flittig og produktiv medarbejder på Lokalarkivet. Meddelelsen om hans død blev modtaget med sorg, men vi mindes pastor Christoffersen med glæde.

Arkivet har fået en ny medarbejder, idet Else Marie Lysgård er begyndt at deltage i arbejdet og stille sin omfattende viden om Vildbjerg til rådighed for arkivarbejdet.

Idet vi håber på en positiv modtagelse af dette skrift, vil vi igen opfordre alle, der rydder op, måske fordi man skal i en mindre bolig, måske efter et dødsbo, til at have i tankerne, at fotos, billeder eller gamle udklip altid fortæller en historie. Hav derfor ulejligheden med at lade arkivet frem for brændeovnen få materialet!

På lokalarkivets vegne

Arne Sørensen
Kristian Mosekjær
Knud Sørensen
Poul Chr. Enevoldsen

Karl Gregersen
Niels Korshøj
Else Marie Lysgaard

Vildbjerg gennem 100 år

v/Arne Sørensen

På de følgende sider er der små glimt om Vildbjerg sogn.
Kildemateriale er Herning Folkeblad,
VildbjergTidende (Lokalavisen), forskellige protokoller.
Vi belyser årene 1904 - 1929 - 1954 og 1979.

1904

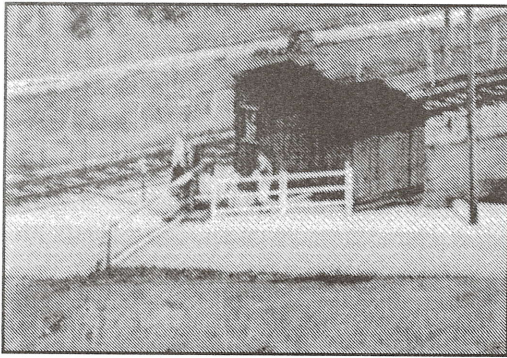
*Gymnastiktime på legepladsen ca.1903.
Ved Th. Thomasen*

Vildbjerg sogn har 1220 indbyggere. Sognet har 2 skoler. Sognepræst S. Nyholm. Vildbjerg skole har 147 elever fordelt i 4 klasser, altså gennemsnitlig mere end 36 pr. klasse. Skoleleder er Th. Thomasen. Rødding skole har 58 elever, fordelt i 2 klasser. Ifølge protokollen undervises 5 af børnene i hjemmene. Skoleleder er Carl Jensen. Opgørelsen er ved begge skoler foretaget 31. december. Peder Grimstrup, Timring var sognerådsformand.

Lærer Jensen og frue, Rødding

September 1904

Fra i dag tiltræder ledvogterne deres pladser, og på tirsdag begynder prøvetogene at befare strækningen, der ventes åbnet for almindelig drift 1. november.

*Vogterhus 17,
nord for stationen*

“Den gamle smedie” bygges på den nuværende plads og drives indtil 1941 af smed Julius Hansen. Sønnen Oluf efterfølger faderen og driver smedien indtil han går på pension i 1984.

Hans Julius Hansen i arbejde

Uddrag af Haandværkerforeningens Protokol

Mandag Eftermiddag kl. 2 den 15-2-1904 afholdt Vildbjerg Haandværkerforening sin aarlige Generalforsamling.

Regnskabet udviste en Skyld til Kassereren paa 10 Kr. og 42 Øre. Regnskabet godkendtes af Generalforsamlingen. Foreningens Formue var ved Aarets Begyndelse:

Indestaaende i Sparekassen i Herning	500,00 Kr.
1 Bord, 1 lille Skab, 12 Stole, Tombolahjul, Stemmekasser, tilsammen	90,00 Kr.
I alt	590,00 Kr.

Til Bestyrelsen nyvalgte Skrædder O. Wejss i stedet for Andreas Jensen.

Til at fremme Sagen om Gadelygter valgtes Kristen Iversen, Bager Nielsen og Karl Poulsen. Det vedtoges endvidere, at alle de Medlemmer der ikke mødte til Møde den 1. Lørdag Aften i hver Maaned skulle betale en Mulkt paa 50 Øre, hvis de ikke havde lovlige Forfald og samme meldes til Formanden inden Kl. 8 den Aften der er Møde.

A. Jensen, Chr. Knudsen, Chr. Iversen, K. Godskesen, Karl Poulsen.

Vildbjerg afdeling af Blå Kors stiftes den 31. maj 1904 med 35 medlemmer. Den første bestyrelse bestod af bager S. P. Nielsen, lærer Jensine Jensen, gdr. Jørgen Lysgaard, urmager D. Mikkelsen, tømrer Morten Andersen og lærer Th. K. Thomassen, der blev foreningens første formand. Målsætningen for Blå Kors' arbejde var dengang som i dag bekæmpelse af alkoholisering som udgangspunkt for et socialt arbejde.

1929 Vildbjerg for 75 år siden

Vildbjerg sogn har 1860 indbyggere. Sognepræst er pastor Bastrup. Sognet har 2 skoler. Vildbjerg skole med 315 elever fordelt i 14 klasser. Skoleleder er Th. Thomassen. Rødding skole har 58 elever fordelt i 4 klasser. Skoleleder er Carl Jensen. Sognerådsformand er Andreas Tanderup, Vildbjerg.

Annoncer m. m. fra Vildbjerg Tidende

„Der er blevet sagt, at det er som en Drøm at køre i den nye Ford, men man drømmer dog alligevel bedre i den gamle, brug derfor OTTO LARSEN.“

„Et godt Hjem søges til en sund Pige paa 9 aar. Helst i Vildbjerg. Nærmere oplysninger faaes paa Bladets Kontor i Vildbjerg.“

Grisemarkedet i Vildbjerg

„Smaa-grise kostede i gaar fra 35-40 kr. pr. stk. Der var ikke tilført ret mange Grise. Handelen var uden Betydning. Vildbjerg Marked var kun tilført faa Kreaturer. Kælvekøer kostede 300-375 kr. Kælvekvier 275-325 kr. Heste lille tilførsel 1 1/2aars Plage kostede 325-375 kr. Fuldtandede Heste 475-575 kr. Der var nogenlunde Handel.“

Skal De købe en Kiste ?

„Da ring til Tlf. 59 Vildbjerg. Jeg leverer omgaaende pr. Bil i Oplandet og min smukke Ligvogn kører gratis.“

Ligkister

„har Jeg ikke, men pæne Kranse faaes altid til moderate Priser.

Vildbjerg Handelsgartneri

Mads Chr. Lindvig, Tlf. 66"

6. Marts 1929. Licitation over Mælkekørsel ved Vildbjerg Mejeri

Billigste tur var udgående fra Jens Bak 2 kr. pr. dag, dyreste tur var Røddinglundturen 6,70 kr. pr. dag. I alt 13 ture køres dagligt.

Kulkørsel til Mejeriet klares af vognmand Jens Eriksen for 0,90 kr. pr. ton.

Sogneraadsvælget

Ved sogneraadsvælget i Vildbjerg-Nøvling kommune vælges Niels Merrild, Skibbild, Karl Poulsen, Vildbjerg, Anders Jensen, Helleskov og Fr. Gregeresen, Vildbjerg, N. P. Nielsen, Vildbjerg, P. Mogensen, Nøvling, Anders Tandrup. Ved Hjælpekassevalget der afholdtes samtidig blev følgende 5 valgt: Konrad Knudsen, Vildbjerg, Niels Chr. Back, Vildbjerg, Købmand L. Hansen, Nøvling, Signe Korshøj, Tranholm, Chr. Harlev, Vildbjerg.

Announce fra den 27. marts 1929

„Den kloge Hustru, den venlige Frue, har altid Blomster i Karm og i Stue“, og De køber dem bedst og billigst i Vildbjerg Handelsgartneri Chr. M. Lindvig Tlf.66“

Announce fra den 11. september 1929

„En yngre tro og omgængelig Karl kan faa Plads hos undertegnede fra 1. November d. aa. Helst personlig Henvendelse. Niels Korshøj“

1954 for 50 år siden

Vildbjerg sogn har ca. 1950 indbyggere. Sognepræst er D. P. Davidsen. Sognet har 2 skoler. Vildbjerg skole 274 elever inklusiv nyoprettet præliminærkursus, altså 10 klassetrin. Skoleleder er Aage Jensen. Rødding skole havde 49 elever fordelt i 4 klasser. Skoleleder er P. Just. Sognerådsformand er Carl Pedersen.

BIO Vildbjerg - Telefon 1

Onsdag og torsdag kl. 20.

For min hede ungdoms skyld

Er De ung, eller vil De være ung med Deres børn - da må De se denne film med de bedste svenske skuespillere samt Ib Schønberg. Forbudt for børn!

Mandag og tirsdag kl. 20

Den morsomme danske film:

Japan, den opgående sols land.

af cand.mag. Harry Thomsen,
Vildbjerg

Forfatteren, der er søn af afdøde tømrermester Th. Thomsen, Vildbjerg, udsendes næste sommer som missionær til Japan. Han har gennem sin bog belyst den chokerende virkning som krigen og især nederlaget og atombomberne over Hiroshima har haft. Japaneren af i dag er rodløs og søgende. Demokratiet har slået sine rødder i Japans jord, men hvor dybt?

Og er japaneren i dag modtagelig for den kristne religion?

Bogen er velskrevet, frisk og letlæselig og bringer en klar orientering om japansk folkeliv og kultur. For Vildbjerg og omegn er bogen i kommission hos Viggo Poulsen, Vildbjerg.

HØSTFEST

afholdes på hotellet
tirsdag den 5. okt. kl. 20

Fælles kaffebord. Præmieuddeling til børnene, som deltog i roehakning. Som underholdning kommer den populære recitator

P.A. Knudsø

med oplæsning.

Mød præcis!

Tag de unge med.

Indbydelsen gælder alle interesserede

Vildbjerg Husmandsforening

Blomsterudstilling i Vildbjerg. Vildbjerg Havekreds afholder onsdag den 15. septbr. (i dag) en stor udstilling af blomster på hotellet i Vildbjerg.

En specialudstilling af blomster har ikke tidligere været afholdt i Vildbjerg og denne omfatter såvel havens blomsterflor, der vel for tiden er fremme med sine smukkeste farver, men også en udstilling af potteplanter. - Udstillingen ledes af konsulent Falck Hansen, der fra tidligere besøg i Vildbjerg er kendt som en mand, der på en yderst interessant måde forstår at føre sine tilhørere ind i planternes og ikke mindst blomsternes skønne verden.

Der er fri adgang for alle og der ventes stort besøg.

Et mærkeligt træf.

Hos P. Vendelbo, Eldam, Vildbjerg, skulle man forleden have spejlæg. Der blev taget æg, der var lagt af 5 1/2 mdr.s kyllinger. Tilfældet ville, at i de første æg var der tre blommer, i det næste var der to, i det tredje var der også to, og først det fjerde æg havde een blomme som normalt. - Der blev således af fire æg otte blommer, hvad der nok kan kaldes noget ud over det almindelige.

KFUM-spejdere i Vildbjerg.

Drenge fra 12 år og opefter, der kan tænke sig at blive spejder i den nystartede Vildbjerg-gruppe, må henvende sig hos lærer Østergaard **lørdag den 6. februar og mandag den 8. februar** fra kl. 14.30-15.30 og kl. 19-20. - Der kan i første omgang kun optages 24 drenge fra Vildbjerg og 6 drenge fra Timring. På grupperådets vegne:

D.P. Davidsen

Vildbjerg skolevæsen

Undervisningsministeriet har godkendt, at der fra 1. april d.å. oprettes et nyt lærerindeembede ved Vildbjerg folke- og realskole, og at faglærerindeembedet i husholdning, der har været bestridt af husholdningslærerinde fru Frederiksen, Hammerum, nedlægges fra samme tidspunkt. Husholdningsundervisningen overtages fra 1. august af overlærer fru Eskenen. Skolekommissionen har enstemmigt indstillet timelærerinde frk. A. Svendsen, Vildbjerg, til det faste embede, og seminarieelev frk. A. Vestergaard, Haslev, til det derved ledigblevne timelærerindeembede. Da frk. Vestergaard først bliver færdig på seminariet til sommerferien, er fru lærer Hald antaget som vikar i de 3 måneder. Fra 1. august oprettes et nyt lærerembede, der er opslået ledigt, da der fra samme dato oprettes en ny realklasse.

Så er skolen helt udbygget med 4 realklasser i henhold til skolemyndighedernes vedtagelse.

Skolens elevtal er vokset med 48 siden 1. januar; der er fra skoleårets begyndelse 274 elever fordelt på 12 klasser.

Vildbjerg el-værk

Hovedgaden i Vildbjerg er i sidste uge blevet oplyst med 13 dagslyspærer, hvilket har hjulpet væsentligt på belysningen. Også i byens udkant er der ophængt nye lamper.

Dette oplyste formanden for Vildbjerg el-værk, karetmager Hans Petersen, og han tilføjede, at man efter en forhandling med kommunen har fået tilskudet pr. lampested forhøjet til 10 kroner. — Desuden er strømprisen nedsat fra 18 til 16 øre pr. kwt.

Kassereren, mælkehandler Kjær, oplæste regnskabet, der balancerede med 65.000 kroner og viste et driftoverskud på 4300 kroner. Til bestyrelsen genvalgtes kassereren og nyvalgtes tømmermester Bernhard Nielsen i stedet for møbelfabrikant Axel Jørgensen, der ikke ville fortsætte. Som revisor genvalgtes revisor Jens Koldsøe.

Vildbjerg ungdomsforening

har afholdt ordinær generalforsamling. Efter at Dyring Jensen var valgt til dirigent, af lagde formanden, J. Birk, beretning om arbejdet i det forløbne år. Heraf fremgik det, at der har været afholdt flere kulturelle sammenkomster. Desværre har interessen for foredragsaftenerne været knap så god, som man kunne ønske.

- Kassereren, Bodil Kjær, oplæste derefter regnskabet, der balancerede med 4031 kroner.

Af bestyrelsen afgik J. Birk. De øvrige valg var genvalg. Suppleanter blev fru Ruth Hansen og Gartner Lindvig.

Efter generalforsamlingen var der underholdning ved Møller Jensen, Høgild. Bestyrelsen har senere konstitueret sig med Johs., Mikkelsen som formand.

Vildbjerg Sognebibliotek

holdt forleden aften generalforsamling i bibliotekets læsestue. Formanden, skoleinspektør Jensen, oplyste, at bogbestanden udgør 2853 bind, deraf 748 faglitteratur og 2105 skønlitteratur. Udlånet har været 555 bind faglitteratur og 4224 skønlitteratur, ialt 4779 bind, hvilket er noget mindre end sidste år. — Der har været fremgang i udlånet af faglitteratur.

Biblioteket vil i løbet af sommeren flytte ind i nye lokaler på Vildbjerg skole. Det er to velegnede lokaler i skolens forbygning, som fremtidig skal danne rammen om Vildbjerg Sognebibliotek. — Kommunen vil bekoste indretningen og anskaffelse af en del nyt inventar til læsestuen, men et til sognerådet fremsendt andragende om forhøjet tilskud er stillet i bero foreløbig.

Kassereren, mejeribestyrer Molbech Pedersen, oplæste regnskabet, der balancerede med 3760 kr. Der var i årets løb indkøbt nye bøger for 995 kr. Status viser en formue på 15.332,55 kr.

Til bestyrelsen genvalgtes mejeribestyrer Molbech Pedersen og overbetjent N.C. Pedersen, som suppleant lærer Hald.

Derefter holdt Biblioteksforeningen generalforsamling, hvor formanden, overbetjent Pedersen, aflagde beretning og oplæste regnskabet, der viste fremgang. Det besluttedes derfor, at foreningens tilskud til sognebiblioteket forhøjes til 300 kr. årlig. — Til bestyrelsen genvalgtes lærer Gade og nyvalgtes lærer Hald, og til revisor nyvalgtes sparekassesebestyrer Olsen.

Konfirmander den 3. Oktober 1954

Bagerste række fra v. : Vilfred Christensen, Ib Davidsen, Sv. E. Kjærgaard, Svend Krogstrup Pedersen, Erik Olesen, Finn Christensen. Midterste række: Hans Poulsen, Oda Godskesen, Else Marie Lauridsen, Kirsten Foged Larsen, Elin Østergaard, Ester Hansen, Birgit Christensen, Lotte Fibiger, Margit Helleskov, Bodil Primdahl, Birgit Jensen, Hardy Poulsen. Forreste række: Provst Davidsen, Karen Jensen, Martha Schultz, Hanne Nørlund, Ettie Kiüllerich, Kirsten Kjær, Kit Eberholst.

For 25 år siden år 1979

Vildbjerg sogn har ca. 3148 indbyggere. Sognepræst er Svend G. Christoffersen. Sognet har 1 skole med elever fra børnehaveklasse til og med 10. klasse (3. real) i alt ca. 700 elever. Skoleleder er L.P. Andersen, der tillige er ledende skoleinspektør for Trehøje kommune. Borgmester er Richard Saaugaard, Vinding. Han udtrykker i en nytårsudtalelse glæde og tilfredshed med den samarbejdsvilje, der har præget Trehøje kommune i de 10 år, den nu har eksisteret.

Af forslag og planer for lokalområdet kan nævnes: Forlængelse af amtsvejen så trafikken kan ledes uden om byområderne Timring og Vildbjerg, fastlæggelse af vejføring for „Pugdølvej“.

Lokalplan for Vildbjerg øst, så den påtænkte nye skole kan etableres (Kildebakkeskolen). Industri placeres fremover udenfor Pugdølvej.

Af andre ting, der blev skrevet om i avisen, kan nævnes : Skolerne i kommunen indfører fra næste skoleår vinterferie: Vildbjerg mølle flytter udenfor byen til et sted, hvor der på dette tidspunkt ikke var ret meget boligbebyggelse.

På initiativ af 2 kvinder (Cecilie Østergaard og Tove Olsen) sættes mange hænder i sving for bl.a. at fabrikere 1200 gevinster til en barsel på Vildbjerg hotel. Overskuddet går til Unicefs børnearbejde.

Ved Kalabassens indvielse tildeles Margit og Niels P. Gammelager „den gule lilje“, en hædersbevisning fra KFUM spejderkorps, fordi de stiller et skovareal omkring spejderhytten til rådighed for det lokale spejderarbejde i 30 år frem.

Carl Pedersen

Carl Pedersen skriver en interessant bog om den tidligere Vildbjerg, Timring, Nøvling kommune.

Bogen giver en beskrivelse fra 1842-1970, hvor ledelsen frem til 1868 kaldtes sogneforstanderskab, dernæst frem til 1970 hed sognerådet og derefter så kommunalbestyrelsen med en borgmester i spidsen.

En gennembladning af Herning Folkeblad viser, at der i 1979 har været ret så meget initiativ og virkelyst blandt borgerne og i foreningerne i sognet. Den følgende side viser eksempler på avisoverskrifter i årets løb.

112 fodboldkampe ved »Vildbjerg Cup 1979«

Foruden de mange kampe bliver der tattoo, fakkeltog og lejrball, og de 960 spillere vil komme til at præge bybilledet i Vildbjerg.

Vildbjerg-revyen 1979 blev en fuldtræffer

Revyen var 100 procent lokal, og der blev ikke sparet på krudtet overfor de borgere, der har gjort sig bemærket.

Kommunal musikskole i Trehøje kommune

Musikpædagog Ellen Uhrbrand, Ilskov, bliver leder af musikskolen

Erhvervslederpris går til ungdomsarbejde

Fabrikant Johs. Skibbild skænker den midtjyske erhvervslederpris på 10.000 kroner til Lions Club.

Julemessen i Vildbjerg gennemføres også i år

Vildbjerg roverklan har været levedygtig

»Hosekræmmerne« kan se tilbage på 15 aktive år

Million-byggeri på Vildbjerg Hotel

Trehøje har fået en kunstforening

Den første udstilling er allerede en realitet, og det er ungarsk grafik, som kan ses fire steder

Så har også Trehøje kommune fået sin kunstforening, hvis formål er at fremme og udbrede interessen for kunst i kommunen. En arbejdsgruppe har i et stykke tid arbejdet med tanken og har fundet interessen så stor, at man har oprettet foreningen, og den er blevet optaget i Sammenslutningen af danske Kunstforeninger.

Arbejdsgruppen består af kunstmaler Anton Georg Kristensen, Skibbild, konstruktør Jens Nielsen, Vildbjerg, lærer Aksel Bonnerup, Vildbjerg og frisørmester Anders Toft, Vildbjerg. Man har desuden tilsagn om, at fhv. politimester K. Halsteen, Ørnholm, vil indtræde i gruppen, når han har overstået en sygdomsperiode.

Anton Kristensen oplyser, at gruppen er gået i gang med at tegne medlemmer, og man sø-

ger at få hele kommunen repræsenteret. Derefter vil der blive indkaldt til en stiftende generalforsamling, hvorefter man vil gå i gang med at arrangere udstillinger, ligesom man vil forsøge at arrangere foredrag, muligvis i samarbejde med andre interesserede foreninger og AOF.

Den nye forening har i øvrigt allerede sin første udstilling. Det er en udstilling af ungarsk grafik, og det drejer sig om 75 arbejder. De er ophængt på Vildbjerg skole, i kommunens administrationsbygning, i fritidscentret samt i biblioteket. Her kan udstillingen ses i den kommende måned. Udstillingen har fornylig været vist i Aulum-Haderup, hvor den blev vist stor interesse, og det håber arrangørerne også må blive tilfældet i Trehøje.

Jernbanens 100 aar

Af Knud Bunde

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark de Venders og Goters, hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg Gøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1

Indenrigsministeren bemyndiges til for Statskassens Regning:
a) at lade anlægge en Jernbane fra Holstebro til Herning.

§ 3

Til det under § 1 Litra a nævnte Anlæg kan der anvendes 2.375.000 kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 400,000 kr.

§ 4

For at de under § 1 Litra a, b og c nævnte Anlæg skulle komme til Udførelse, maa de amtskommuner i hvilke banerne komme til at gaa, samt de Købstadskommuner, som banerne komme til at berøre, inden den 1ste Januar 1901 til Indenrigsministeriet afgive erklæring om, at de - i et efter forudgaaende forhandling mellem Kommunerne og Indenrigsministeriet nærmere fastsat Forhold mellem dem indbyrdes - forpligte sig til at erstatte Statskassen 25.000 Kr. pr Banemil af Udgifterne ved Anlægget, hvilke beløb indbetales til Statskassen med en Femtededel aarlig i 15 paa hinanden følgende Finansaar, saaledes at Afdraget første Gang erlægges i det efter Banens aabning for Driften umiddelbart følgende Driftsaar og til saadanne Tider, som nærmere foreskrives af Indenrigsministeren.

o.s.v.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.
Givet paa Amalienborg, den 27de April 1900
Under vor kongelige haand og Segl
Christian R.

Med denne lovtekst, der blev bragt i Lovtidende for 1900 nr. 36 udgivet den 3. maj, var vejen åbnet for, at Vildbjerg med anlæggelse af en jernbane mellem Herning og Holstebro kom på DSBs landkort. For i et aftryk Skrivelse af 16. maj samt 27. september og 24. oktober fra Ministeriet for offentlige arbejder til Amtmanden over Ringkøbing amt hedder det bl.A: Holstebro-

Herning Jernbanen er ført i lige linie fra Herning til Vildbjerg. På strækningen mellem Vildbjerg og Holstebro vil der derimod kunne blive Spørgsmål både om en vestlig linie opad mod Vinding og en østlig linie omad Aulum, ligesom også forskellige hertil indsendte andragender udtalte sig snart for den ene, snart for den anden af disse retninger.

Trafikmafia

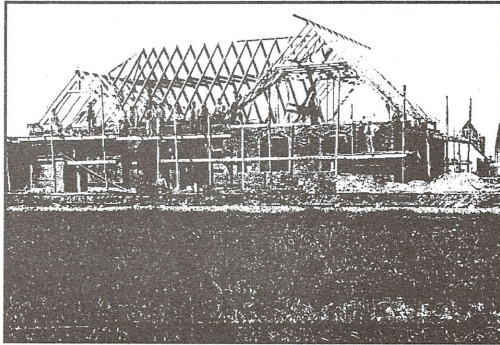
Formuleringen i skrivelsen viser, at befolkningen omkring århundredskiftet 1900 dengang som i dag sloges for at få de bedste trafikale forhold. Men loven er også et udtryk for, at „den jyske trafikmafia allerede eksisterede dengang. For faktisk var anlæggelsen af strækningerne Holstebro-Herning samt Herning-Viborg et krav fra de jyske folketingsmedlemmer til gengæld for en jernbanefærge mellem Gedster-Warnemünde. I dag er det motorvejen mellem Herning og Holstebro til gengæld for en bro over Femern-bælt. Ser man på jernbanen omkring århundredskiftet, så blev de etablerede strækninger drevet som

statsbaner, dels som privatbaner. Således var strækningen fra Århus over Struer til Holstebro, hvortil banen kom i 1866, en statslig bane, mens strækningen fra Silkeborg til Herning, der blev åbnet i 1877, var en privatbane oprettet og anlagt af prokurator Efraim Magdalus Møller, Ringkøbing. Banen blev dog

Niels Mouritsen

kort efter overtaget af Staten. Da det blev kendt, at der var planer om en jernbane mellem Herning og Holstebro, gik lokale folketingsmedlemmer og betydende mænd i lokalsamfundene straks i aktion for at sikre sig, at jernbanen kom om ad netop deres lokaliteter. En af dem var

Stationen bygges 1904

Niels Mouritsen, Vildbjerg, der byggede Vildbjerggaard, hvoraf stuehuset, som er den lave lange bygning lige overfor Lindvigs Blomster, stadig består. Han arbejdede ihærdigt for at få banen til Vildbjerg, og på trods af, at det var en flere dages rejse, tog han adskillige gange til København for at tale byens sag, og som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, lykkedes det, selv om det ikke var gratis for den daværende Vildbjerg-Nøvling-Timring kommuner.

Betalte dyrt

Ifølge loven var det et krav, at de berørte amts og købstadskommuner, hvilket her vil sige Ringkøbing amt og Holstebro Kommune, skulle erstatte Statskassen 25.000 kr. pr. banemil, hvilket for strækningen Holstebro-Herning ville sige 132.500 kr. Et efter datiden overordentlig stort beløb. At Herning ikke skulle deltage i den regning skyldtes, at byen på det tidspunkt endnu ikke var blevet købstad. Holstebro Kommune var selv sagt noget knotten over alene at skulle bære byrden, så på et møde med Ringkøbing

Amtsråd i Herning den 1. december 1900 blev kommunerne enige om at dele udgiften mellem sig. For Vildbjerg-Nøvling-Timring blev beløbet fastsat til

Håndværkere 1904

20.500 kr., som skulle betales over en 15 årig periode med 1.366,66 kr. Resultatet blev da også, at Timring i 1906 forlod fællesskabet og blev en selvstændig kommune.

Beløbet var dog under forudsætning af, at den østlige linie over Aulum blev valgt. Skulle banen i stedet til at gå over Vinding, skulle kommunen af med 34.000 kr. Egentlig bemærkelsesværdigt eftersom den vestlige linieføring over Vinding var en anelse kortere end linien over Aulum.

Anlæggelsen af den nye bane gav i øvrigt også anledning til at både Holstebro og Herning fik nye stationer. Mens stationen i Herning for længst er revet ned, hæges der meget om Holstebro Station, der udseendemæssigt er ført tilbage til den oprindelige stil.

Første tog fra Herning

Nye forslag

Men andre prøvede til det sidste at spænde ben for linieføringen over Vildbjerg. Således foreligger der en skrivelse fra sognerådene i Ørre og Sinding til det „høje Ministerium med anmodning om, at den af Rigsda-

Første tog fra Holstebro

gen vedtagne Jernbane fra Holstebro til Herning i stedet for det store Sydvestlige Sving Ad Vildbjerg Kirke maa blive ført i en Nordligere og Østligere Retning igjennem Sinding Sogn.“

Linieføringen blev foreslået lagt i en bue omkring Gødstrup Sø, gennem Nøvling Sogn med en holdeplads ved Skibbild. Herfra skulle den føres gennem den vestlige del af Sinding Sogn til Aulum med en station placeret på et „passen-

de sted“ mellem Skibbild og Aulum.

Begrundelsen for brevet, der er på to tætte håndskrevne sider, lægges der ikke skjul på. Med det store sving over Vildbjerg vil hverken Ørre eller Sinding få nogen nævneværdig nytte af banen, som man jo altså kæmpede forgæves for.

Stationen 1908

Anlæggelsen af banen samt opførelsen af stationerne Gødstrup, Skibbild, Vildbjerg, Aulum, Tvis og Sønderport kom til at strække sig over næsten fire år.

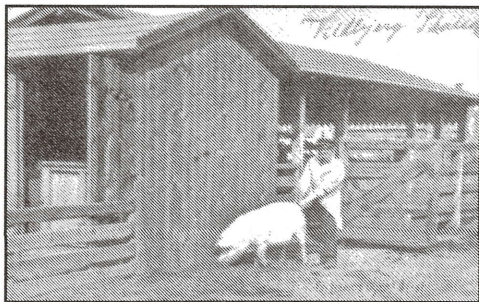
Desværre nåede Niels Mouritsen ikke at opleve banens åbning. Han blev ramt af kræft, der begyndte i kæben, og da banen var færdigbygget var han dødssyg. Men han oplevede dog at se et tog på banen. For få dage før den egentlige

åbning kom der et prøvetog, der stoppede ved den nyopførte Vildbjerg Station.

Lige da toget havde sat sig i bevægelse igen, kom Niels Mouritsen med det meste af hovedet bundet ind på grund af sygdommen. Eftersom der ikke var nogen køreplan at overholde, stoppede toget atter, og de banefolk, der var med, hilste på Niels

Mouritsen og fik sig en sludder med ham. Da banen blev officielt åbnet den 12. oktober 1904 siges det, at det eneste tog Niels Mouritsen interesserede sig for, var det tog, der gik til himlen.

Niels Mouritsen døde den 19. oktober 1904, og hans minde er netop blevet hædret ved at et IC3-tog er blevet opkaldt efter ham.

Gods- og dyretransport 1908

Flot bygning

Vildbjerg Station var, da den blev opført, en flot og statelig bygning med ventesal, billetsal, kontor til personalet, stationsforstanderens lejlighed, posthus og pakhus. Desuden omfattede det et udhus med bl.a. toiletter, et signalhus samt en stor flot rondel med flagstang i midten

Omdannelsen betød, at stationen blev ubemandet, og at IC3-togene i nogle få år ikke standse i Vildbjerg.

Blandt de otte stationsforstandere var J. N. Rasmussen den nok mest kendte. En brøsig herre, der altid gik rundt med en cigarstump i munden, og som

Posten rykker ud 1910

beliggende syd for stationen. Endelig var der stationsforstanderens have - alt beliggende på den vestlige side af de to gennemgående spor, mens der på den østlige side af læssesporet var en hytte, et par overdækkede folde, en brovægt og en læsserampe.

Otte stationsforstandere nåede at regere på Vildbjerg Station, inden stationen den 3. juni 1973 blev omdannet til et såkaldt trinbræt, hvilket i det store og hele ikke fik væsentlig indflydelse på driften.

var yderst respekteret blandt byens borgere, ligesom byens unger havde stor respekt for ham.

Småglimt

J. N. Rasmussen døde på stationen og blev afløst af A.M.C. Grusgaard. Han ville bl.a. det uvæsen til livs med, at folk blot krydsede sporene, når de skulle fra den østlige til den vestlige side af byen i stedet for at følge vejen. Således fortælles det, at han en dag stoppede en af by-

ens ældre, kendte damer, Jensig-
ne Korshøj, der boede på Øst-
vænget.

- Kan De ikke se skiltet, skulle
Grusgaard have sagt og peget på
skiltet, der forbød al overgang
over sporene.

- Jo, men det skal jeg skam nok
lade stå, unge mand, svarede
Jensigne Korshøj, og fortsatte
over sporet.

Under krigen var toggangen
meget uregelmæssig, og køre-
planen mere eller mindre sat ud
af drift.

Derfor ydede de to stationsbe-
tjente Simon Holbech og Mari-
us Olesen en usædvanlig service

overfor publikum. Personligt
husker jeg således, at en dag, vi
havde en familiesammenkomst
med bl.a. gæster fra Holstebro.
Alle tog det ganske roligt, for var
der et tog mod Holstebro, kom
en af dem og spurgte, om der var
nogen, der ville med toget, for nu
kom det snart.

Tilbage i 50'erne blev der også
kørt rigtig meget gods på banen,
og godstogene holdt altid tilba-
ge for persontogene, så de ikke
blev forsinket. En af mine mor-
brødre var lokomotivfører, og
når han kørte godstog, hændte
det, at han havde så god tid, at
han både kunne nå at komme

1952

*L. Larsen, lpb - G. Kristensen, lpb - J. Hauge, e-bud - J. Helleskov, lpb - A. Jensen, e-
bud - J. Brixen, asp - M. Olesen, hj.arb - S. Holbæk, hj.arb - R. Michelsen, t-eksp -
Stampe, t-eksp - Jens Rasmussen, stfts - K. Stampe, kontorist - A. Eklund, t-eksp -
J.P. Nielsen, bfm*

op og blive klippet i min fars frisersalon samt drikke kaffe eller spise middagsmad - alt efter hvad tid, det var på dagen. Jernbanen gennem Vildbjerg krydses i nord af Pugdalvej og i centrum af Østergade. I begge overskæringer er der desværre

60 passagerer kvæstet. I overskæringeren ved Østergade blev en ældre mand dræbt af toget, da han en mørk aften gik ud foran toget. Manden gik på fortovet, der på daværende tidspunkt ikke var sikret med en bom. I øvrigt var den overskæ-

ring en forsinkende faktor, da der opstod brand i det gamle ledvogterhus ved Pugdalvej, og brandsprøjterne fra Herning brandvæsen holdt med tudende sirener for nedrullede bomme ved overskæringeren.

Ventesal 2001

sket ulykker med dødelig udgang. I den nordlige overskæringer er to mennesker blevet dræbt. En ung motorcyklist kørte i 50'erne med høj hastighed gennem de nedrullede bomme og ud foran toget, men den alvorligste ulykke skete om formiddagen den 9. oktober 1981. Den dag overså en tankvognschauffør blinklyset og kørte gennem bommene lige ud foran et regionaltoget.

Resultatet var, at chaufføren blev dræbt, mens toget blev afsporet og 13 af togets omkring

Meget trafik

Vildbjerg Station er en af DSBs krydsningsstationer. Omtrent en gang i timen dagen igennem krydser togene fra Holstebro og Herning hinanden her, og det skaber flere gange dagligt lange køer af ventende biler, cyklister og gående ved overskæringeren i Østergade. Årsagen er, at bommene ikke hæves før toget mod Holstebro er kørt til perron og begge tog har forladt stationen. En operation, der kan tage op til flere minutter.

Derfor har Trehøje kommune flere gange forhandlet med DSB om en løsning, der kan lette forholdene.

Bl.a. har der på et tidspunkt været planer om tunneller. Enten ved at grave Østergade ned, så trafikken blev ledet under banen, eller det modsatte, hvilket vil sige, at toget skulle køre under byen og have en underjordisk station.

Trafikken kunne dog have været større, hvis alle baneplaner var blevet ført videre, og banerne opretholdt. For i 1915 blev der fremsat et lovforslag om en bane fra Skjern over Videbæk, Vildbjerg til Skive. Loven blev vedtaget i 1921. Kun strækningen fra Skjern til Videbæk blev anlagt, men atter nedlagt i 1955. Ved stationens nedlæggelse i 1973 tilbød DSB bygningen til Trehøje Kommune, der valgte at købe den. Da bygningerne var i meget dårlig stand, valgte kommunen at sælge den til Coop Danmark, der rev den ned og byggede Super Brugsen på stedet. Ved købet forpligtede Brugsen sig til at betale 50.000 kr. til en eventuel overgang i form af en fodgængerbro, som var på tale mellem stationspladsen og Østvænget.

Gennem et par år var eneste

mulighed for læ et åbent læskur i den nordlige del af perronen. Men da det blev streng vinter fik pressekritik kommunen til at opstille en opvarmet arbejdsvogn på stedet. I 1982 blev den nuværende ventesal så indviet, og ved den lejlighed sagde daværende borgmester for Trehøje Kommune, Jens Pedersen, at nedrivningen af den gamle og smukke jernbanestation var den største politiske brøler siden kommunesammenlægningen i 1970 - og det kan man kun give ham ret i.

En Vildbjergpiges erindringer

v/Lilly Toftlund og Niels Korshøj

Lilly Toftlund blev født i gården „Overlund“ i Rød-
ding den 30. marts 1923. Hendes forældre var Lars
Toftlund, født Pedersen og Methea Tjagvad Jensen.
Hun havde fire søsken de, tre brødre og en søster.
Familien flyttede til Vildbjerg i efteråret 1928, efter
at faderen havde set sig nødsaget til at sælge gården
i Rødning. Lilly har skrevet meget, både om sin
slægts historie, og om sit eget liv med mange per-
sonlige betragtninger omkring tilværelsen. Især er
hendes optegnelser præget af en vis vrede over den
uretmæssige fordeling af goderne og status mellem
de „små“ og de „store“ i samfundet.

Lilly Toftlund 1998

Denne artikel er et lille uddrag af Lillys erindringer
fra opvæksten i Vildbjerg i 1920'erne og 30'erne.

Da vi flyttede til Vildbjerg var der ca.
700 indbyggere. Der var brolagt i de
fleste gader, men der var enkelte
grusveje. Der var en nyere skole,
moderne med 7 klasser og forud for
sin tid. Af forretninger var der alt,
hvad der var brug for, 4-5 købmænd,
tre slagtere med eget slagtehus, 2-3
bagere, manufakturforretninger, tri-

kotage, guldsmed og urmager, apo-
tek, karetmager, boghandel, skræd-
der, cykelhandler, sadelmager, hotel
og forsamlingshus og naturligvis
missionshus. Der var elektrisk lys,
men i 1928 ikke noget vandværk. -
det kom dog ret hurtigt.

Der var også en mælkeforretning,
men alligevel kørte en mælke-
vogn fra hus til hus med mælk.
Mælkevognen var trukket af
heste og på vognen stod mæl-
kejunger med haner på, med
sødmælk, kærnemælk, skum-
metmælk og fløde. Smør ved
jeg ikke om mælkemanden hav-
de med, det købte vi vist kun
sjældent. Vi fik kun margarine.

„Overlund“ i Rødning

Mælkemanden ringede med en klokke, og så gik man ud til vognen med en kande og fik det, man skulle have. Vi købte nu det meste mælk ved stalddøren hos bønderne. Det var billigere, og så kunne mor skumme fløden af.

Der var ikke meget industri i byen. Der var et mejeri, et snedkeri eller to. Det ene lavede møbler til egen forretning. Endvidere var der et par smede, en trikotagefabrik og et lille strikkeri. Allerede i 1935 blev der anlagt et friluftsbad.

Vores første lejlighed lå i Vestergade. Det var en lille toværelses beliggende på første sal. Den var lejet af Søren Hansen.

Der var elektrisk lys, men ikke indlagt vand. Vandet skulle hentes fra en pumpe i gården. Pumpen og brønden lå ved siden af kloakken, og her under pumpen blev Søren Hansens spytbakke skyllet hver dag til trods for, at han havde tuberkulose, men vi blev da ikke smittede eller syge. I den lille lejlighed boede vi syv men-

nesker. Lejligheden bestod af et lille køkken med skrå vægge med et tagvindue og et lille kvistvindue. En lille stue til gaden med et lidt større kvistvindue og et lille soveværelse.

Vestergade ca. 1918

I stuen bestod møblet af et bord med fire stole, en buffet samt en divan, hvor min bror Evald sov om natten.

I soveværelset var der lige plads til to senge, en smal barneseng, en vugge og en kommode.

Klædeskabet stod på loftet på trappegangen.

Min bror Erik var kun 4 mdr., så han sov i vuggen. Min bror Gunnar sov ved mor og far i ægtesengen og min søster Midda og jeg sov begge i barnesengen.

Påklædning

Vores tøj bestod i de første år af: Vi piger havde chemise med broderet tungekant. Både pigerne og drengene havde livstykker, som mor selv

syede. Det var et klædningsstykke med to strømpebånd foran til at knappe strømperne på.

Drengene gik hele året i korte buk-

ser og om vinteren havde de så lange strømper på.

Mor syede og strikkede en del til os - især var hun god til at sy. Vi piger havde altid fine kjoler, hvor fattige

mine forældre end var.

Vores fodtøj om vinteren var galocher med kludesko indeni. Kludeskoene syede mor af aflagte frakker. Senere fik vi gummistøvler.

Skolen

Min søster og jeg kom i skole samtidig i foråret 1929. Vi gik i skole 5 dage om ugen om vinteren og 3 dage om sommeren.

Skoletaske havde vi ikke, før vi blev så store, at vi selv kunne tjene til det. Vi bar vore skolebøger, tavle og penåls under armen

Vore fag i skolen var: Religion hver dag, bibelhistorie den ene dag og katekismus og salmevers den næste. Derudover havde vi regning, læsning,

skrivning og diktat. Senere, da vi blev større, havde vi både genfortælling og stil, historie, geografi, lidt fysik og botanik, håndgerning, sløjd og gymnastik. Vi havde meget udenadslære dengang. Jeg gik to år i 7. klasse, fordi jeg startede i skole som seksårig. Jeg kedede mig en del det sidste år. Det var jo det samme, jeg skulle igennem. Dog fik jeg noget speciel regning, det var mit bedste fag. Jeg fik en regnebog, hvor der var lidt mere udfordring, bl.a. matematiske opgaver.

Skolens lærerstab ca. 1918:

Bagerst: Aage Jensen og Oliene Jensen

Forrest: M. Poulsen, Maren Thomasen, Th. Thomasen og Jensine Jensen

Hvert år holdt skolen en udflugt til en af de større byer. Det var en mægtig oplevelse - så skulle vi jo køre med tog.

I min klasse var der nogle af børnene, der blev lagt mere mærke til end

Selv om jeg også kom fra et fattigt arbejderhjem, kneb det hverken mig eller mine søskende at klare os godt i skolen. Det skyldtes nok fars og mors opmuntring og hjælp til, at vi skulle være dygtige.

Konfirmation, forår 1937.

Lilly Toftlund sidder som nr. 3 i forreste række fra venstre

andre. Der var f. eks. LuseKatrine, lille Jakob, Anders Peter og Jens Broe. De her nævnte kom fra fattige familier - nok fattigere end vores - eller også havde deres hjem ingen selvopholdelsesdrift og selvværd. I hvert fald kneb det disse børn at følge med i skolen. De havde ofte læren på nakken, og fik rap af spansk-røret..

Der var også børn, der blev lagt positivt mærke til. Johannes (vognmand), Harry Jørgensen og Eva Løve. De her nævnte husker jeg som velbegavede og rettænkende. Der var også nogle, der var mere spilopmagerne end andre, f. eks. Emil (skomager), Emil Poulsen, Jens Broe og Harry Elkjær.

I de to første år havde vi en lærerinde, frk. Jensen. Da vi kom i tredje klasse fik vi en lærer Thomasen som klasselærer. Han var førstelærer. Han var meget bestemt overfor børnene, men jeg tror, han bedst kunne lide pigerne. Når vi skulle have rettet regnestykker, ville han gerne, at vi skulle sidde på skødet af ham, men vi var lidt led ved ham, han var meget tyk og havde lange sorte hår ovenpå hænderne.

Alle lærere var meget nationale og mere eller mindre religiøse. Der blev lagt vægt på, at vi kunne Luthers katekismus udenad og i det hele taget kunne religion.

Mad og hygiejne

Lilly Toftlund 1934

Det var ikke let at få pengene til at slå til omkring 1930. Far kunne knap tjene til føden til os, til trods for at han arbejdede fra morgen tidlig til sent om aftenen. Som ekstra arbejde kørte han om natten med latrinvoغن. Det bestod i, at man kørte fra hus til hus og tømte latrinspandene op i en hestevogn med sider på. Læsset blev afleveret som gødning på en eller anden bondemands mark.

Udflugterne var årets store oplevelse. De gik til Silkeborg og Himmelbjerget, Viborg og Hald Sø og i sommeren 1934 var vi i København. På udflugterne fik vi penge med til at snole for. 1 kr. det første år. Der skulle store overvejelser til, før man begyndte at bruge af kronen. En sukkerstang eller anden slik, man ville også gerne købe en ting til mor, men kunne der så også blive til en Himmelbjergstok ?

På disse udflugter gik vi altid i to lange rækker, med fanen i spidsen, når vi skulle ud at se de forskellige seværdigheder.

Vores mad bestod ofte af en eller anden form for hakket kød til middagsmad eller hvidkålssuppe, evt. grønkålssuppe. Når det skulle være rigtig flot, fik vi rigtig suppe med boller, men det var ikke altid, der var kødboller i. Mor lavede brødboller af rugbrød og de lignede så kødboller. Tit fik vi oksehjerte. Det var billig mad - 50 øre for et stort hjerte, hvor der var mad til to dage. Når vi fik hakkebøf, blev der købt 1/2 kg hakket kød, hvoraf der blev 8 bøffer. En til hver og to til far. Ofte fik vi sødsuppe først og om sommeren frugtgrød bagefter.

Til morgenmad fik vi tit kogt mælk

med rugbrødsterninger i. Det kunne vi godt lide.

Til aftensmad fik vi smørrebrød. Der var sjældent pålæg. Vi fik oftest pudersukker på. Enkelte gange fik vi leverpostej, som mor selv havde lavet.

Senere, da vi var flyttet i det lille hus på Ejsingkjærvej, og havde lidt bedre råd, fik vi en gang imellem ost og tomater. Når man købte de små tomater, kostede de ikke ret meget.

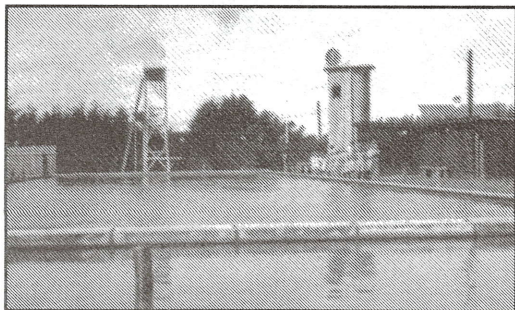
På Ejsingkjærvej var der også en stor have og her dyrkede far en del grønsager. Ærter, gulerødder og sølvbeder fik vi en del af.

Mor lavede en overgang også selv øl, som far fik med på arbejde.

Der blev ikke gjort meget ud af borddækningen. Der var altid voksdug på bordet og vi børn fik ikke lært at spise med kniv og gaffel, før vi var 14-15 år.

Vore lege

Legetøj havde vi ikke meget af. Min søster og jeg havde nogle porcelæns-

Svømmebadet 1938

Jeg mindes heller ikke, at vi fik lært at vaske hænder, før vi spiste.

Når vi stod op om morgenen blev vi tørret lidt i ansigtet og på armene med en vaskeklud. I køkkenvasken stod et vandfad, som blev brugt af os alle til at vaske os i, også af far, når han kom beskidt hjem fra arbejde

Bad var ikke det, vi fik mest af. Kun til jul blev vi vasket lidt bedre i en stor balje.

Det var i øvrigt en af de ting mine forældre var uenige om. Far havde nok lært lidt mere renlighed hjemme fra end mor. Når far syntes, det var for galt med vore snavsede fødder, satte han os op på køkkenbordet og så skal jeg love for, vi blev skrubbet med både neglebørste og pimpsten.

Tandbørste brugte vi ikke. Det lærte jeg først efter at have været på sygehuset.

Da jeg var blevet 14 år købte jeg mig et karbad på mejeriet ca. hver 14. dag.

høns, en hane og nogle kyllinger. Dem var vi meget glade for. Vi havde også celluloiddukker i forskellige størrelser. De mindste kunne vi købe for 10 øre stykket. Vi syede selv tøj til dem med mors hjælp.

Vi havde mange udendørs lege. Om sommeren tog vi ud på engene ved Rødning å. Her plukkede vi de skønneste buketter af

engblommer og hjertegræs.

Når det havde tordnet og regnet og markerne stod fulde af vand var det herligt, når solen kom frem igen, at få lov at løbe om kap med solen på bare fødder i vandet.

Vi spillede også meget bold om sommeren. Rundbold og Antonius. Vi spillede også Pind. Det består i, at man deles i to hold, det ene hold er inde, det andet ude i marken. Man lægger en pind tværs over to mursten på højkant og det hold, der er inde, slår pinden ud med en anden pind. Hvis det hold der er ude, griber pinden, har man tabt, og holdene skifter plads.

Vi spillede også „Land”. Man tegner et stykke land i sandet. Deler landet i to stykker, dette blev målt nøjagtigt ud med vore fødder. Man kan

kun spille to mod hinanden.

Med et spidst værktøj hugger man i jorden i modpartens stykke, medens man står i eget land. Hvis værktøjet står fast, tegner man en streg tværs over og lægger det stykke til eget land. Vælter værktøjet, er det modpartens tur. Når en af parterne har erobret så meget at modparten ikke længere kan stå på eget land har man vundet.

Om vinteren kælkede vi, eller spillede kugler på kirkepladsen. I begyndelsen havde vi ikke selv kælke - det var der ikke råd til - men så lånte vi hos vor nabo, tømremester Thomsen. Om efteråret legede vi en del med drager, som vi selv lavede. Snor tiggede vi hos byens købmænd. De var flinke til at give.

Naboen, Th. Thomsens værksted i Vestergade

Boligforhold efter Vestergade

Da jeg var ni år, flyttede vi til Ejsing-kjærvej i et lille hus, som far havde lejet af en slagtermester. Forud havde vi boet tre måneder i Nørregade. Huset på Ejsingkjærvej var trods alt bedre end boligen i Vestergade. Der var køkken, to stuer og soveværelse. Dertil et kammer på loftet, hvor vi fire ældste kom til at sove. To i hver seng. Da vi flyttede ind der, blev vi meget loppeplaget, indtil vi opdagede, at der inde på loftet lå to gamle tangmadrasser. Da de var brændt af i

gården, var loppeplagen ovre.

Vi havde her et rimeligt stort køkken hvor vi opholdt os en del. Her vaskede mor også storvask, da slagtermesteren brugte vaskehuset til at rense tarme i. Det var et værre svineri. Blod og maddiker flød ud i gården og ned i vores kælder. Dengang var der måske ikke nogen sundhedsmyndigheder, eller man tog det ikke så nøje - han var jo en stor slagtermester.

Arbejde og fritid

De første indtægter vi skaffede os som børn, kom fra indsamling af ben fra bl. a. hønsegårde, og indsamling af gammelt jern, som vi solgte til en produkthandler. Det var ikke meget det kunne indbringe.

Senere fik vi alle efter tur avisomde-

ling, og vi piger fik børnepasning. Drengene gik i gartneri eller var indsæbere hos barbereren.

Vi gik med Vildbjerg Tidende til ca. 300 husstande. Det fik vi en krone for, men vi fik lige så meget i drikkepenge. Senere fik vi omdeling af Socialdemokraten, Herning og Socialdemokraten, København. Det var lidt bedre betalt.

I fritiden blev der lavet lektier. Vi skulle helst klare os godt i skolen. Far var god til at hjælpe os hvis der var noget, vi ikke forstod.

Om aftenen dansede vore forældre nogle gange med os, eller vi spillede Ludo.

Vi kom tidligt med i gymnastikforeningen og gik til gymnastik om af-

*Methea og Lars Tofilund
- Lillys mor og far*

tenen. Der var ingen biograf, men én gang om året holdt Handelsstanden fest med tombola og så blev der vist film med Gøg og Gokke.

Om sommeren cyklede vore forældre ture med os til Laugesens Have eller til anlægget i Holstebro eller til Ørnhøj og Spjald, hvor far havde søskende.

Far var formand for Socialdemokratisk Forening. De spillede dilettant, og så var der bal bagefter.

Det var vi også med til.

Afslutning

Lilly Toftlund ville gerne have været i gymnasiet for at få en videregående uddannelse. Det var der ikke råd til. Hun blev uddannet defektrice på apoteket.

Det mest chokerende for Lilly Toftlund var nok, at hun blev ramt af polio i 1934, hvor hun lå på sygehuset i Herning i syv måneder, med senere genoptræning i Hald.

Hun forvandt sit handicap. Hun blev

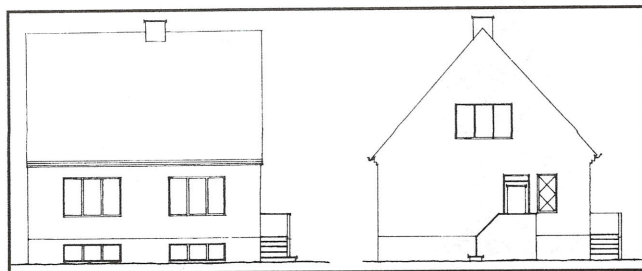
Vi havde her et rimeligt stort køkken hvor vi opholdt os en del. Her vaskede mor også storvask, da slagtermesteren brugte vaskehuset til at rense tarme i. Det var et værre svineri. Blod og maddiker flød ud i gården og ned i vores kælder. Dengang var der måske ikke nogen sundhedsmyndigheder, eller man tog det ikke så nøje - han var jo en stor slagtermester.

Vi gik også til dilettant i ungdomsforeningen. Det betalte vi selv for. Ellers gik det meste vi tjente, til tøj.

gift med Henry Hansen i Odense i 1944. Ulykkeligvis omkom Henry Hansen i en arbejdsulykke i 1954. I ægteskabet er to børn, Ivan og Finn. Lilly forblev boende i Odense indtil 1995, hvor hun flyttede til Århus.

Det foranstående er et sammendrag af Lilly Toftlunds beretning om ungdomslivet i fødebyen Vildbjerg.

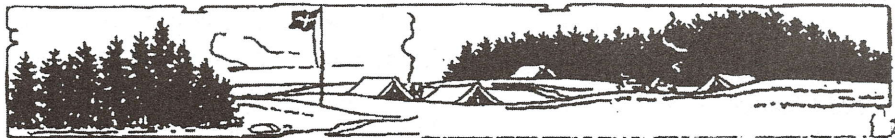
Den samlede udførlige beretning kan interesserede læse på Lokalarkivet.

Tværsnit af Lars Toftlunds hus på Ejsingkjærvej, senere Vestergade. (Tegning: H.C. Thomsen 1940).

De grønne spejdere i Vildbjerg

v/Knud Sørensen

KFUM-spejderne i Vildbjerg

Den 5. september 1935 startede spejderarbejdet i Vildbjerg. I 1947 blev patruljelokale oprettet på Vildbjerg skole i kælderens i den gule bygning, og en kort tid benyttede man baghuset i det gamle Gilgal. Fire år senere, i 1939, tog spejderne en lille hytte ved Gammelager i brug. Det var i de første mange år Maren og Christian Gammelager, vi må takke for velvilje. Senere blev det Margit og Niels Peter Gammelager, og nu er det som bekendt Lisbeth og Mogens Smith, som ejer pladsen i Gammelager.

Sønderborglejren 1946

„Det blå lyn“

„Det blå lyn“ var en patrulje, som havde det særlige formål at slå danmarkrekorden.

*Himmelbjerget 1945.
Mellem deltagerne var lærer
Schrøver, Kai E. Sørensen, Karl
Bjerre, Ejgild, Edgar Lauridsen,
Mølsted Thoustrup,
Knud Pedersen og Frits
Holbæk*

Medlemmerne var Anders Mølsted Toustrup, brødrene Axel og Egon Poulsen samt Harry Thomsen. I løbet af 24 timer gik de 110 kilometer. En bedrift, der stod som danmarkskorrekord i mange år. Ved korpslejren i Sønderborg i 1946 markerede spejderne sig kraftigt. Det blev til en 1. plads i lejretablering og de fik besøg

På spejderture

I 1947 tager Frede Pedersen, lærer Chr. Schriver og Harry Thomsen sammen med 57 andre spejdere til jamboree i Frankrig. Samme år tog drengene til Norge, hvor de sejlede på Bandak kanalen.

I 1950 deltog spejderne i korpslejren i Fredericia. 5 år senere var de blandt

Grupperåd

Spejderarbejdet havde en opblomstring midt i 50'erne, mens det langsomt ebber ud efter 1957.

I 1960 foranlediger Harry Thomsen oprettelsen af et grupperåd. Lærer Arne Sørensen laver en stor indsats for at få arbejdet til at fungere. Der blev hentet 10 drenge fra skolens ældste

Det oprindelige hus

Der var oprindeligt bygget et omklædningshus på ca. 90 m² for KFUM og KFUK idræt.

af verdensspejderchefen Oberst Wilson. Senere på lejren fik de besøg af daværende kronprins Frederik. Harry Thomsen måtte lægge ryg til, da kronprinsen satte sit navn i gæstebogen. Totempælen, som prydede Vildbjergspejdernes lejr i 1946, bruges stadig, når troppen drager på lejr.

de 33 troppe, der fik „den gyldne teltpløk” for særligt gode lejrpladser. Det var helt afgjort Chr. Schriters fortjeneste, hans lederskab beskrives som bestemt, næsten militærisk.

Spejderne tog også på lejre til fjerne steder såsom Mexico, Peru, Chile og Indien.

klasser til at danne en startpatrolje. Harry Thomsen blev missionær i Japan. På den baggrund besluttede grupperådet, at troppen skal have et japansk præg. Troppen fik navnet Fujiyama Trop, mens patroljerne fik navn efter japanske dyr.

Det var et meget simpelt hus, med 1-lags ydermur af blokke, og med hjemmelavede tagspær af halvrunde

rafter. Det var tanken, at man kunne bruge huset, når der var spejderaktiviteter. I 1972 blev det bestemt, at spejderne kunne overtage huset. Prisen var overkommelig, der skulle

betales en elregning på 38,00 kr. Selve forhandlingen om overtagelsen af huset lå i hænderne på drengespejdernes grupperåd, med bl.a. Arne Sørensen og Peder Toustrup.

Navnet

Selve navnet på huset havde man svært ved at blive enige om. Der var mange „almindelige“ navne, men især de unge ville have et unikt navn. Martin rejste til Afrika som ulandsfrivillig. Her mødte han hurtigt det mest almindelige opbevaringsredskab. Han skrev et brev hjem med det forslag, at det skulle hedde KALABASSEN.

Det er en græskarliggende frugt med hård skal. Symbolikken er klar, huset er en tom

skal, en beholder, der ikke kan noget selv. De børn og voksne, der bruger det, er med til at fylde det med gode tanker og oplevelser.

Kalabassen 1972

Spejderhistorier

Nogle af de gamle drengespejdere har fortalt om mange interessante og sjove oplevelser, bl.a. har Johannes Jensen fortalt, at nogle af de drenge som havde et messinginstrument, øvede sammen med pastor Bastrup. Drengene ville dog helst spille march, men pastor Bastrup syntes, at der var så mange skønne salmer og danske san-

ge, som også ville være dejlige at spille. De enedes så om at slutte med enten en sang eller en salme. Desværre er der ingen i dag, der ved hvor instrumenterne er blevet af.

Johannes Skibild fortæller videre om en aften, hvor de skulle på løb i området ved Tranholm.

Nu var det sådan at Frede ikke var

mødt den aften, men alligevel besluttede de sig for at tage af sted.

Undervejs fandt spejderne flere genstande som tilhørte Frede. Et tørklæde, en sko og en dolk.

Rapellingtårn, Kalabassen 1995

Drengene syntes, det så lidt forkert ud. Lidt senere fandt de så deres kammerat Frede, som lå og var ganske fortumlet, han forsøgte at forklare dem, at han havde været i slåskamp. Drengene blev noget skræmte, hvil-

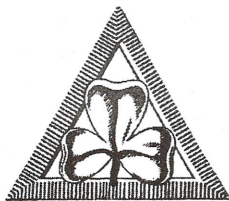
ket også var meningen. Nu bedst som de står derude, kommer der underlige lyde fra nogle buske. Alle styrter derhen og overmander en person som de bagbinder. Det viser sig at være

Niels Skibild (Johannes Skibilds far). Aftenen slutter nu ganske fredeligt, med at alle bliver inviteret hjem til saftevand og kager.

Johannes Skibild og hans patrulje deltog i korpslejr i Fredericia 1950.

Samtidig med de gamle dyder har gruppen fornyet sig gennem tiderne. Nye aktiviteter, såsom klatring og rappelling drages ind i arbejdet, ligesom tiden fortæller, at vi skal samarbejde med KFUK-spejderne, så vi på den måde kan hjælpe hinanden.

Starten af KFUK-spejdere i 1938

Ideen med at starte KFUK spejderarbejde i Vildbjerg tog sin begyndelse i foråret 1937. Først var det dog tanken, at det skulle være en traveklub, som det står at læse i den første dagbog, men spejderarbejdet blev påbegyndt i 1938. Asta Rod Jensen, lærer ved Vildbjerg skole, bliver gruppens første tropsleder. Man mente det var en god ting, at starte spejderarbejdet op her ude på den jyske hede. Den 29. juni samme år holdes det første spejdermøde i gymnastiksalen på Vildbjerg skole.

I 1939 drager pigerne på deres første korpsslejr ved Marselisborg, hvor der deltog 2800 spejdere fra de nordiske lande.

Under krigen var det ikke muligt at bruge mødelokalerne på skolen. Træhandler Pedersen og urmager Willadsen stillede velvilligt lokaler til rådighed for pigerne. Omkring 1945 overtager Sigrød Eskesen stillingen som tropsfører. Ved mønstringen i 1946 var der 47 KFUK-spejdere i Vildbjerg trop. Det var flittige piger. Der blev afholdt basarer, hvor de prøvede at samle penge ind bl.a. til ydre missi-

Asta Rod Jensen

onsarbejde.

I 1947 var der landslejr ved Hinds-gavl. Her blev lejren besøgt af dronning Ingrid, som hilste på pigerne (Rosa Nielsen og Karen Jensen). På samme lejr blev de også besøgt af verdenspigespjederchefen Lady Baden Powell.

Bladene skrev dengang, at Danmark var det eneste land med en aktiv spejderdronning.

Februar 1952 var der fastelavnstur til Rødding på cykel, efter at have været i kirke. Hos Chr. Larsen blev der

slået katten af tønden, og fru Larsen trakterede med chokolade og kager. På landslejr i Eskildstrup samme år var der 22 spejdere fra Vildbjerg trop, som gjorde sig vældig bemærket ved at vinde 1. præmie for bedste lejrindretning. (Præmien var et flot vikingeskib).

gaver og til sidst gav gæsterne en afskedssang.

I 1959 er der lederskifte, idet Sigrid Eskesen flytter fra Vildbjerg, og Anne Lise Olander overtager arbejdet som tropsleder.

I 1998 var der stor fest i anledning af KFUK-spejdernes 60 års jubilæum,

Fra venstre: Grethe Koldsø, Jenny Skov, Sigrid Eskesen, Anna Johansen, Ruth Johansen, Emma Trøllund

Lørdag den 15. maj 1954 får Vildbjerg trop fint besøg i forbindelse med en international konference på Hald Hovedgård. De udenlandske spejderledere skulle på bustur rundt om i landet, og ville også gøre holdt i Vildbjerg. Der ankom 40 gæster til det gamle anlæg ved Lysgaardvej, hvor de blev underholdt med et rytmeorkester. Det var en stor oplevelse for pigerne, der blev udvekslet

med festgudstjeneste i Vildbjerg kirke, reception om formiddagen i Kalabassen, og aftenfest i skolehallen. I festen deltog otte gamle KFUK-spejdere årgang 38.

I gamle dagbøger fra pigespejderne, kan man læse om mange sjove og spændende oplevelser fra forskellige lejre, bl.a. skriver de: „Torsdag den 5. august: Reveille, flaget, morgenmad, inspektion, andagt. Middags-

maden skulle vi lave på vildmandsmaner. Pølser stegt på spid, kartofler stegt i aske, og til dessert mirabeller. Vi måtte ingenting bruge til det, hverken gryder, pander, tallerkener eller lignende. Vi brugte egeblade til at spise af, og vi lavede gaffler af grene, af bregner flettede vi en skål til at komme kartofler i. Det var let at vaske op bagefter, for der var ingenting. Torsdag aften var der møde i missionshuset, der var vi med, men da vi skulle hjem, blev „de trætte og svage „ kørt i bil, de andre gik. Da de vadede over åen, gik tante Anna i til midt på livet, hun havde sikkert glemt, at det var uden for badetiden.

Fredag den 6. august

Vi stod op kl. 7. Længere op på dagen begyndte vi at forberede festen, som vi skulle have om lørdagen. Vi lavede vippebro, rebstige osv. Det morsomste var dog vippebroen, det var meget sjovt at svæve i luften op-

pe over åen. Som den sidste skulle Gitte over, men det gik knap så godt som med de andre, for lige da hun var kommet op på broen og skulle til at hives i land, knækkede det hele. Gitte dumpede lige ned midt i åen, hun blev våd over det hele, men det værste var, at hun ikke havde tørt tøj med på lejrpladsen, så hun måtte låne sig frem“.

Lejrens motto var:

Spejderpiger sammen skal vi stå,

Sammen løfte, skal vi målet nå.

I årene efter Kalabassens indvielse, blev det en fast tradition for både drenge- og pigespejdere, at afholde Sct. Hansfest i Gammelager. Det samlede mange mennesker, og der var altid en taler og spejderne underholdt.

De grønne pigespejdere

EN GANG SPEJDER ALTID SPEJDER

Godser og bøndergårde omkring år 1800

v/Karl Gregersen

Driften af fæstegårde/bøndergårde

Indtil sidste halvdel af 1700-tallet dyrkede man landbrug på samme måde som ved kristendommens indførelse og kirkebyggeriets tid (ca. år 1200).

Bønderne fandt sammen i ejerlav, dvs. fællesskab omkring driften, så man kunne hjælpe hinanden, men var også afhængige af hinanden. Afhængighed af et gods eller kronen gjorde det ikke bedre, så der var grænser for frihed og handlefrihed.

Den dyrkede jord var på den tid opdelt i vange, hvor hver bonde havde et antal agre. Efterhånden, som ny jord blev opdyrket, blev der flere vange og dermed tilsvarende flere agre. Driftsformen, der hovedsagelig var rug, byg eller græs, gav anledning til mange fællesdrøftelser. Omkring græsmarken skulle opsættes hegn, og der skulle aftales, hvor mange kreaturer, hver gård kunne have med under fællesgræsningen. På den måde kunne man undgå den besværlige indhegning. For kornafgrødernes vedkommende skulle der aftales tidspunkt for den fælles såning og høst. Når kornet var bjerget skulle der aftales, hvor mange kreaturer, der skulle på eftergræsning fra de enkelte gårde. Uden for agermarken lå overdrevet, jordarealer, der ikke egnede sig til dyrkning, moser, krat

m.v. Her skulle også træffes aftaler om antal dyr til græsning. Endvidere skulle der sættes hegn op, så kreaturerne ikke forsvandt. Det var et stort og besværligt emne at holde hegn (gærder) i orden. Det gav anledning til diskussioner, men sparede den enkelte landmand for selv at opsætte hegn.

Det var accepteret, at bønderne sankede brænde i skovene samt hentede tørv i moserne.

Godserne

En af godsernes hovedforpligtelser over for det offentlige var at opkræve skat hos bønderne.

Hvis bønderne ikke ville eller kunne betale skatten, måtte godserne betale den skyldige skat.

1700-tallet er den værste periode, bønderne har oplevet. Med stavnsbånd og hoveriforpligtelse følte bønderne sig så uværdigt behandlet, at det næsten ikke var til at beskrive.

Af godsejerens indtægter var landgilden den vigtigste. Landgilden var den faste afgift, som fæstebonden aflagde i form af kom. Det blev i nogle tilfælde lavet om til pengebeløb, da kornpriserne i perioder var meget lave.

Den næststørste indtægt var godsernes egen kornavl og hoveriet. Hoveriets økonomiske værdi er der

delte meninger om, idet bønderne ikke havde særlig stor vilje til at opfylde denne forpligtelse.

En tredje indtægt var hollænderiet, dvs. kvæghold og mejeridrift efter en hollandsk model.

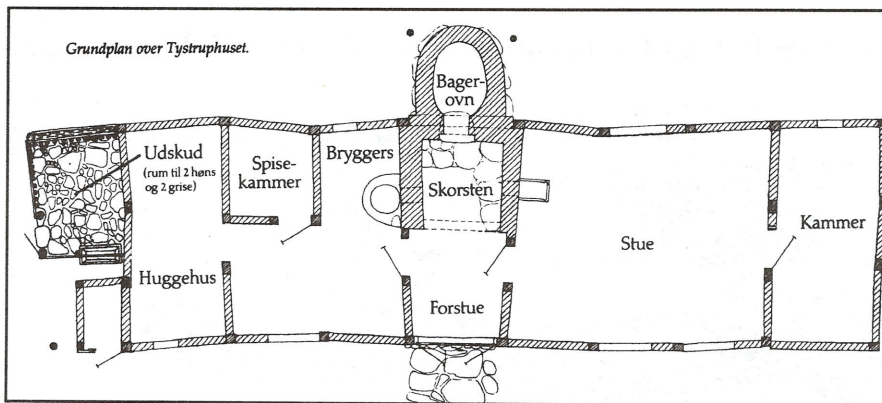
Desuden skulle en fæstebonde betale indfæstning, men det gav ikke noget større beløb.

Udskiftningen

Godsejerne var efterhånden interesseret i at sælge fæstegårde, i første omgang for at skaffe likvid kapital. Man fandt dog ud af, at forrentningen af denne kapital ikke kunne opveje indtægterne ved landgilden og hoveriet. For bønder-

nes vedkommende regnede man en overgang med, at de blot rettede sig ind efter de forordninger, der kom ovenfra vedrørende udskiftningen. Det viser sig dog, at adskillige bønder allerede på et tidligt tidspunkt var optaget af, at der måtte en ændring til. Selvom den gode vilje tilsyneladende var til stede fra alle sider, var der mange praktiske ting, der nødvendiggjorde en lovgivning. Derfor blev der udstedt mange love og forordninger vedrørende udskiftningsforhold i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet. Sammen med udskiftningen blev mange gårde nedlagt og genopført, så de fik beliggenhed på den udskiftede jord.

Husmænd

Grundplan fra husmandshus 1801.

Huset rummede husmandsfamilien og 2 indsidderfamilier, i alt 8 personer

Med udskiftningen fik man sat fokus på husmændene. De blev sikret en jordlod, men ikke nok til, at de kunne leve af den. Derfor blev hus-

mændene en arbejdskraft, som såvel godsejere som bønder gjorde brug af. I udskiftningslovene blev der desuden sikret jord til skolelæreren.

Hvorfor lave om på det bestående

Landbrugskyndige kunne se, at de få selvejerbønder havde større foldudbytte end fæsterne under fællesskabet. Desuden kunne man se, at nok var der en tryghed ved fællesskabet, men der var trods alt mange ulemper forbundet dermed.

Hvis man kunne få gang i udskiftningen og fæsteforholdet afløst af selveje, ville landbruget ændres.

Landbruget ville blive bragt ud af den cirkel, man havde kørt efter i gennem flere hundrede år.

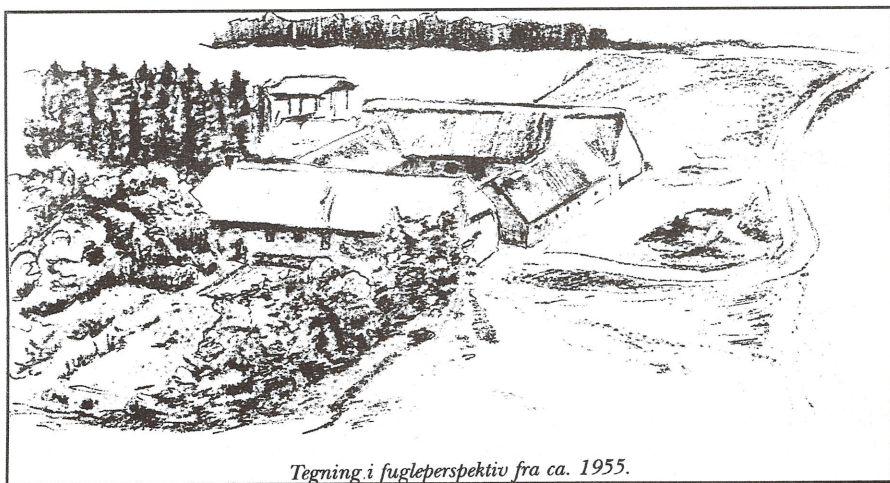
Man fik afskaffet hoveriet. Det var et arbejde, som bønderne de fleste steder ikke havde lyst til, og derfor er der gennem mange år anvendt arbejdstid, som blev

udnyttet meget dårligt. Økonomisk var der de første år efter udskiftningen heller ikke meget at hente for bønderne, idet lånet til køb af gården skulle forrentes. Men efterhånden betød egen jord og lysten og energien til at arbejde med egen jord, at der langsomt fremstod en ny type bønder.

De store landboreformer har også haft betydning for Vildbjerg sogn,

På grund af et beskedent antal gårde i hvert ejerlav, er udskiftningen gennemført uden større problemer.

3 godser har haft betydning for bønderne i Vildbjerg sogn

Tegning i fugleperspektiv fra ca. 1955.

Lundenæs

Lundenæs

har for nuværende et areal på omkring 130 ha. Lundenæs ligger nord for Skjern å, 4 km øst for Skjern.

Lundenæs var i middelalderen (1400-tallet) et slot, som hørte under kronen, men var undertiden pantsat blandt andet til Biskop Eskild og kapitlet i Ribe.

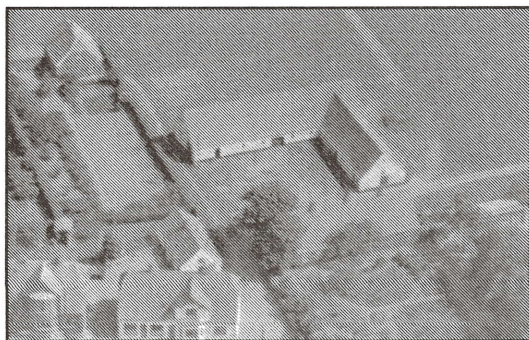
Under bondeoprøret (Grevens fejde) 1534 blev slottet brændt af, og i 1644 under svenskekrigen blev slottet skudt i brand. Lundenæs hørte under lensvæsenet, hvor en lensmand bestyrede godset.

Vedkommende skulle til gengæld sørge for kongens underhold under besøg samt stille med folk til krigstjeneste.

Efter enevældens indførelse 1660 overgik Lundenæs gods på private hænder. Der var et jordtilliggende på godt 2500 tønder hartkorn. Et løseligt skøn over jordens bonitet viser, at det samlede jordtilliggen-

de har udgjort omkring 25% af jordarealet i det nuværende Ringkøbing amt. Samtidig ændredes lenet til Lundenæs amt og fik en amtmand (1671-1691) sammen med Bøvling amt (stort set det nuværende Ringkøbing amt). 1779 blev Lundenæs overtaget af Lønborggård, og herefter indledtes et frasal og en udstykning, så hovedgården kom på det nuværende areal. Herved købtes gårdene under Burgård og Helleskov ejerlav i Vildbjerg sogn fri af fæsteforholdet til Lundenæs, og tilhørsforholdet til dette gods ophørte. Mange af kampestenene fra slottet er brugt til broer over den store Skjern å. 3 - 4 km. sydvest for slottet styrtede kong Hans under en stormflod vinteren 1512-13 i vandet med sin hest. Han blev syg og døde kort efter. (På generalstabens kort betegnes stedet som kong Hans' hul).

Burgaard

Østergade 23

hørte under Lundenæs, og der var ved udskiftningen ca. 1815 to gårde, Over- og Neder- Burgaard.

Over Burgaard lå nærmest kirken, syd for kroen og vest for apoteket. Gården havde sit jordtilliggende mod nord. Der var knap 200 tdr. land. Neder Burgaard havde godt 200 tdr. land.

Nygaard blev bygget på Ne-

der-Burgaards jord i 1860, men gården blev i 1871 solgt til fattiggård. Op gennem 1800-tallet er der fra-

solgt jord fra begge gårde, især til byggegrunde.

Helleskov

omfattede i lang tid efter udskiftningen kun 1 gård med ca. 280 tdr. land. I midten af 1800-tallet blev gården delt mellem 3 sønner og en datter. En stor del af jorden under Helleskov var uopdyrket.

Det blev den, da sønnerne tog fat.

Helleskov havde tilhørsforhold til Lundenæs. Da Lundenæs var underlagt kronen, var der tale om lempelige skatteforhold. I øvrigt havde man her, som i mange andre dele af Vestjylland næsten ingen indblanding

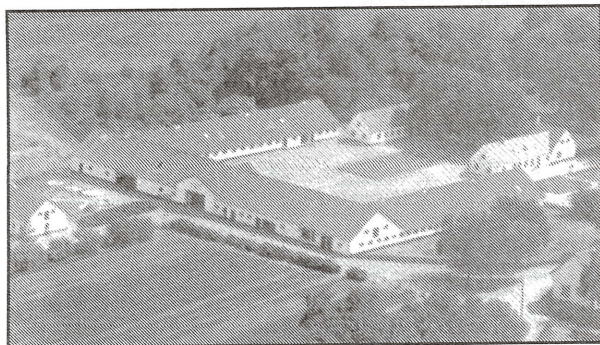

Helleskovvej 7

fra såvel Lundenæs som fra Kronen.

Møltrup

ligger 1 km øst for Timring kirke, 15 km fra Herning. Møltrup er en gammel hovedgård, der allerede er nævnt fra det 15. århundrede. Den

Møltrup Optagelseshjem

var ejet af en adelig slægt Spliid Fasti, hvor den sidste af slægten solgte hovedgården til Palle Rosenkranz til Ørup i 1640.

I 1685 blev Møltrup med mølle og 9 bøndergårde tilskødet borgmester Claus Christensens arvinger, der solgte den til den rige Christen Linde til Volstrup. Møltrup blev senere solgt eller tilskødet til efterkommere af slægten Linde, hvor en oberst Christen Linde

opførte hovedbygningerne i 1777. Der var nu 20 tønder hartkorn hovedgård, 109 tdr. tiendehartkorn og 317 tønder bønderfæstegods. Christen Linde fik i 1791 bevilling til at frasælge godset, uden at hovedgården mistede sin skattefrihed (den første gård i amtet, som erholdt en sådan bevilling). I de følgende år frasolgtes en del af godset, og efter Christen Lindes død i 1812, solgte hans enke i 1813 Møltrup gods og Timring kirke til en

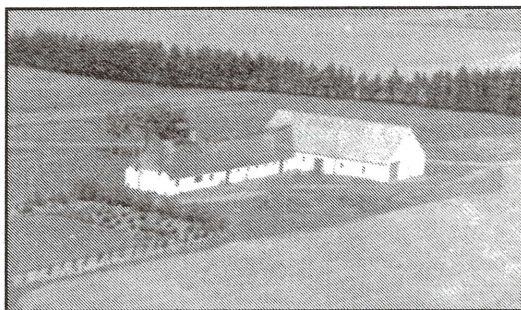
købmand i Ringkøbing. Op til 1902 var der forskellige ejere af de 12 tdr. Hartkorn, der nu var til Møltrup. Timring kirke var med i de forskellige handler op gennem 1800-tallet, men nævnes ikke i 1902, hvor kreditforeningen overtog Møltrup til godt 63.000 kr.

Den sidste ejer solgte Møltrup til pastor Johs. Munck i 1912 for 120.000 kr.

Møltrup har et jordtilliggende på omkring 165 ha.

Rødning

omfattede først og fremmest de 3 gårde Østergård, Meldgård og Vestergård. Vestergård blev frikøbt fra Møltrup 1791 for 370 rigsdaler, Østergård for 355 rigsdaler og Meldgård for 700 rigsdaler. Odsbjerg købes for 410 rigsdaler og endnu en mindre gård for 41 rigsdaler. Rødning ejerlav har et jordtilliggende på ca. 1100 tdl., og ved matrikuleringen i 1844 ser jorden ud til at være af næsten samme kvalitet som i egen omkring Vildbjerg.

Aldershvile, Rødningvej 28

Rødninglund

er med ca. 1800 tdr. land det største ejerlav i Vildbjerg sogn. Jordkvaliteten er betydelig dårligere i de store hede- og skovarealer end i resten af sognet. Neder Bjerre blev købt fra Møltrup

1792 for 260 rigsdaler, Overbjerre er købt fra Møltrup samme år. Rødninglund blev frikøbt i 1792 for 465 rigsdaler. Thusing blev skilt fra Møltrup 1792 for 160 rigsdaler.

Sindinggård

omtales første gang i anden halvdel af 1500-tallet. På det tidspunkt var der på egnen kun tale om enkeltgårde, hvoraf nogle havde 5-6 tønder hartkorn, andre kun få tønder. Efter Chr. V's matrikulering hævdede Sindinggård sig over de andre gårde med 32 tønder hartkorn eller ca. 250 tdr. land

Alle ejere var indtil 1743 af adelig herkomst. Den sidste af adelig herkomst var Margrethe Rodsteen, som efter to ægteskaber og arv fik samlet de 32 tønder hartkorn hovedgårdsjord, 12 tønder hartkorn i tiender og 214 tønder hartkorn fæstegods. Det solgte hun alt sammen til Mads Pedersen Lillelund til Rybjerg.

Efter et par generationer i familie-eje, blev godset solgt til Albert Speitzer, der fik rentekammerets tilladelse til at frasælge fæstegodset og udstykke gården i 26 parceller. Hovedparcellen blev afstået til en svigersøn sognepræst Enevold Wagård og dennes ven, forvalter Søren August Fjelstrup.

Fjelstrup overtog driften i 1810 og blev ene-ejer i 1815.

Til Sindinggård var der på det tidspunkt 418 tønder land ager, 140 tønder land eng og 570 tønder land hede og mose, nu 24 tønder hartkorn.

Fjelstrup var ihærdig og arbejdede utrætte-

ligt for at forbedre gården. Desuden havde han lærlinge fra landhus-holdningsselskabet, og han skrev utallige artikler og skrifter. 1832 blev han medlem af den forsamling, der forberedte de rådgivende provinsialstænder. Han var medlem af stænderforsamlingen 1836-1846 først kongevalgt, senere folkevalgt. 1830'erne var hårde tider for landbruget og samtidig ødelagde en voldsom storm afgrøderne i hele Hammerum herred.

Fjelstrup vandt dette år den store gevinst i lotteriet (50.000 rigsbankdaler) hvormed han kunne klare sin gæld samt udlåne 30.000 rigsbankdaler til nødstedte landmænd. Han blev nu „hedekongen“ eller „den gamle på Sindinggård“. Han døde i 1859 i sit 86. år.

Selv om ægteparret Fjelstrup fik 15 børn, heraf 4 hold tvillinger, blev gården ved auktion i 1860 solgt til anden side. Der har været adskillige ejere siden, hvoraf nogle har udstykket en del af jorden. Det nuværende jordtilliggende er ca. 100 ha.

Lysgaard

tilhørte Sindinggård og havde efter udskiftningen et jordtilliggende på omkring 350 tdr. land.

Kort efter er Lerager og i 1860 Aabjerg udskilt fra Lysgaard.

Merrild

tilhørte Sindinggård, og havde ved udskiftningen omkring 1800 - 2 gårde som lå så tæt sammen, at folkene kunne tale sammen fra deres bagdøre. De havde dengang hver flere hundrede tønder land. Et stykke tid efter den egentlige ud-

skiftning, blev begge gårde flyttet, og arealet for begges vedkommende blev nedbragt til 60 tdr. land. I de næste 100 år efter udskiftningen blev der bygget 30 ejendomme, hvoraf en del havde størrelse som de gamle gårde.

Frie gårde/ejerlav

Præstegården

har været en selvstændig gård gennem mange år og været bosted for præsteparrene.

I 1815 kommer udskiftningen også til denne gård, idet Ågård skiftes ud, og det samme gør Kringelgården, som flyttes fra sin plads

over for Ågård, til sit nuværende sted.

Gammelager, der var fæstegård under præstegården blev først frikøbt i 1885.

Gårdene i Tranholm har fra gammel tid tilhørt Præstegården.

Pugdøl

fik ved en tilfældighed for mange år siden tilhørsforhold til Kronen, idet Gert Rantzau til Breitenburd i et mageskifte med kongen skulle have tingene til at gå op. Det blev ejerlavet Pugdøl med én gård der hermed kom under Kronen. Går-

den blev udstykket 1802, dvs. der var to gårde, som næsten var bygget sammen. Den ene, Sdr. Pugdøl, blev senere flyttet. Oprindeligt havde gårdene omkring 230 tdr. land,

Ejsingkjær

har ikke haft tilknytning til et gods. Før udskiftningen i 1801 var der godt 800 tdr. land jord til gården.

Fra Ejsingkjær er bl. a. udskiftet gårdene Stentoft og Overkjær. Indtil 1870 lå den store Ejsingkjær mose øde og tom mod vest og mod Neb skel. Men så tog nybyggerne fat på den udskiftede jord. Det blev til omkring 20 hjem, bl. a. Gyldenlund.

Ejsingkjær 1965

Høstarbejde 1901
Mændene slår og kvinderne river og binder op

2004

Ved Vildbjerg kirkegårds afsnit for gamle gravsten er anbragt et skilt – LAPIDARIUM – navn for historiske gravsten og monumenter.

2004

Parkalle', som efter en kraftig udtynding af begge siders plantevækst, nu lever op til sit navn.

Juli 2004

Musikskolen fylder 25 år med optræden bl. a. i Søndergade. Her er det marimbaorkestret med rytmer, der falder i publikums smag.

2004

Borgmester Svend Blæsbjerg ved grunden til det påtænkte højhus i Bredgade, hvor tidligere Fuzzy havde til huse.

13. august 2004.

Midtbank hedder fremover Handelsbanken. Det blev fejret sammen med naboen, Zuber 1.

13. august 2004

Zuber 1, som fremover hedder Super Best.

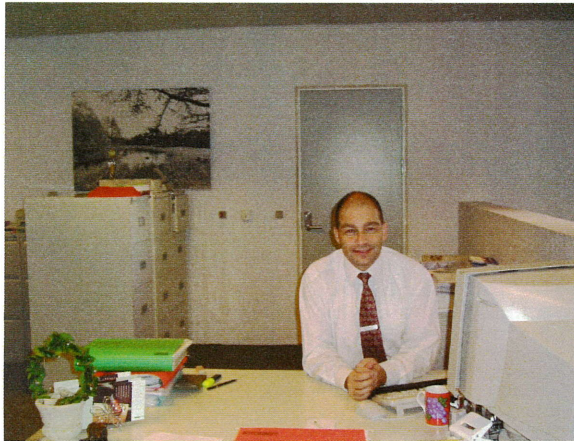
12. september 2001

Superbrugsen flyttede til nye og større lokaler i Bredgade, nabo til VK kartofler.

9. oktober 2004

Ved en storstilet 100 års jubilæumsfest for jernbanen Herring-Holstebro blev Niels Mouritsen særdeles velfortjent hædret ved at et nyt IC3-tog kom til at bære hans navn.

August 2004

Ringkjøbing Landbobank havde 20-års jubilæum, som blev festligholdt på forskellig måde bl. a. ved udstilling fra lokalarkivet.

11. september 2004

Indvielse af det nye sports - og kulturcenter med ny værelsesfløj, skydebaner, fysioterapi m.v.

26. august 2004

Eleverne på Kildebakkeskolen havde deres kæledyr med i skolen. Der var 44 stænder med flertal af kaniner og hunde. Anne Kirstine havde hest og føl med.

29. august 2004

Hans J. Rower holder afskedsgudstjeneste i Vildbjerg kirke. Efter 19 år som præstepar ved Vildbjerg og Nøvling sogne har Ellen og Hans J. Rower søgt deres afsked.

2004

Ny genbrugsbutik er indrettet på Lysgårdvej.

2004

Tunnelen under banen ved enden af Søndergade mistede årstallet 1904. Tallene var fremstillet i bronze.

2004

Golfklubben holder 10-års jubilæum

11. juni 2004

En ny fabrik, "Nyborghuse" er bygget på
Letlandsvej

Artikler i 1999-udgaven:

Vi passer på historien
To af århundredets sognepræster
Politiassistent N.C. Petersen
Landbruget - et tilbageblik
Isenkram i Vildbjerg før 1900 - på vej ind i år 2000
Vildbjerg gennem det tyvende århundrede

Artikler i 2000-udgaven:

Vildbjerg skole
Vildbjerg apoteks historie 1914 - 2000
To gartnerier i Vildbjerg
Fotograf Ole Birkmose
Historien kom frem af glemselen
Glimt fra året oktober 1999 - oktober 2000

Artikler i 2001-udgaven:

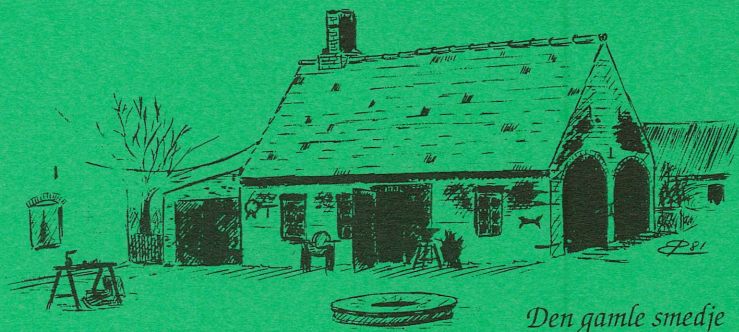
Glimt fra årene 1901-1926-1951-1976
Virksomheden HP Briketter
Karetmagerfaget og Hans karetmager
Kontrolassistent i Vildbjerg 1961-1983
Episoder fra besættelsestiden
Skolevisitats 1858-1878
Glimt fra året november 2000-august 2001

Artikler i 2002-udgaven:

Glimt fra årene 1902-1927-1952-1977
Oprydning ved vestkysten sommeren 1945
Thomas Thomsen og sønnen H.C. Thomsen
Træk af Indre Missions historie
Hotel Vildbjerg gennem tiderne
Ung i Vildbjerg i begyndelsen af 1960'erne
Glimt fra året september 2001 - september 2002

Artikler i 2003-udgaven:

Glimt fra årene 1903-1928-1953-1978
Spredte erindringer fra 1930'erne og senere
Et "livets træ" i Vildbjerg kirke
Gammelager, en slægtsgård
Thomas K. Thomasen
Vildbjerg sogn omkring 1830
Glimt fra året september 2002 - september 2003

Den gamle smedje